

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1937 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om effektivare tillämpning av alkoholistlagen å vagabonderande alkoholister.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 72, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Otto Wangson* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådana ändringar i den nuvarande alkoholistlagen, att densamma bleve i av lagstiftningen åsyftad utsträckning tillämplig jämväl å de vagabonderande alkoholisterna.

I motiveringen till motionen har uttalats bland annat, att det syntes nödvändigt, om alkoholistlagen över huvud skulle bliva effektivt tillämplig å den lösa befolkningen, att ej mindre de lokala myndigheterna — och bland dessa också polismyndighet — bereddes möjlighet till ett snabbt ingripande och omhändertagande av vagabonderande alkoholister än även att ersättning för vården av desamma utan återhållande inskränkningar garanterades av statsmedel.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

I 1 § *lagen den 12 juni 1931 om behandling av alkoholister (alkoholistlagen)* stadgas, att om någon är hemfallen åt alkoholmissbruk och han i följd därav finnes vara farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, eller utsätta någon, som han jämlikt stadgande i lag är skyldig att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller eljest grovt brista i sina plikter mot sådan person, eller ligga det det allmänna, sin familj eller annan till last, eller vara ur stånd att taga vård om sig själv, eller föra ett för närboende eller andra grovt störande levnadssätt, åtgärder skola vidtagas för hans återförande till ett nyktert och ordentligt liv. Detsamma gäller, där någon, som är hemfallen åt alkoholmissbruk, blivit under de två senast förflutna åren tre eller flera gånger dömd till ansvar för fylleri. Enligt 15 § i samma lag åger nykterhetsnämnden, om någon, som är hemfallen åt alkoholmissbruk såsom i 1 § sägs, icke genom hjälptåtgärd kunnat återföras till ett nyktert och ordentligt liv eller om det eljest uppenbarligen saknas utsikt att utan tvång återföra honom därtill, hos länsstyrelsen ansöka om förordnande, att han må intagas å allmän alkoholistanstalt. Vidare stadgas i 16 §, att om någon är hemfallen åt alkoholmissbruk och han i följd därav finnes vara farlig för

annans personliga säkerhet eller eget liv, nykterhetsnämnden, ändå att fall, som avses i 15 §, ej är för handen, så ock polismyndigheten i orten äger hos länsstyrelsen ansöka om förordnande, att han må intagas å allmän alkoholistanstalt. Är faran så överhängande, att åtgärd, som ankommer på länsstyrelsen, ej utan våda kan avvaktas, har polismyndigheten att ofördröjligen på lämpligt sätt tillsvidare omhändertaga den, om vilken är fråga. Varder någon sålunda omhändertagen, innan ansökning gjorts om förordnande, att han må intagas å allmän alkoholistanstalt, skall polismyndigheten utan uppskov göra sådan ansökning.

I det år 1926 av särskilt tillkallade sakkunniga framlagda förslaget till lag angående åtgärder mot dryckenskap och fylleri (Stat. off. utr. 1926: 17) voro vissa särskilda regler rörande vagabonderande alkoholister upptagna. 23 § i lagförslaget innehöll bland annat den bestämmelsen, att även polismyndighet skulle kunna göra ansökan om intagande å allmän alkoholistanstalt av en åt dryckenskap hemfallen person, som under de senaste två åren upprepade gånger blivit dömd till ansvar för fylleri, stryker omkring från en ort till en annan utan sysselsättning, varigenom han må antagas kunna förskaffa sig sitt uppehälle, och utan att, såvitt omständigheterna ådagalägga, söka arbete eller eljest efter förmåga söka ärligen försörja sig. I samma paragraf stadgades vidare, att polismyndigheten i sådant fall hade att tillsvidare på lämpligt sätt omhändertaga den åt dryckenskap hemfallne. I motiveringen till dessa bestämmelser (betänkandet sid. 103) anfördes, att polismyndigheten, när en person å främmande ort gjorde sig skyldig till fylleri, borde — helst telegrafiskt eller per telefon — hos systembolaget i hans hemort göra förfrågan angående hans föregående fylleriförseelser och platserna, där han dömts, för att, där förseelserna då visade sig hava förekommit upprepade gånger och inträffat på olika orter, vidtaga åtgärd för att få personen ifråga intagen å alkoholistanstalt.

Bestämmelser av samma eller liknande innebörd inflöto icke i 1931 års alkoholistlag och upptogos ej heller i det förslag till lag om nykterhetsvård, som år 1934 framlades av *rusdryckslagstiftningsrevisionen* (Stat. off. utr. 1934: 39). I *kontrollstyrelsens* år 1935 avgivna yttrande över revisionens betänkande har däremot föreslagits ett stadgande av innehåll bland annat, att om någon, som är hemfallen åt alkoholmissbruk, fört ett kringflackande liv, polismyndigheten i den ort, där han vistas eller äger hemortsrätt, skall äga göra ansökan om hans intagande å allmän alkoholistanstalt. Där det kan befaras, att vederbörande kommer att avvika från orten, innan länsstyrelsen vidtager åtgärd med anledning av ansökningen, skall polismyndigheten enligt sistnämnda förslag äga att på lämpligt sätt tillsvidare omhändertaga honom.

Här må även erinras, att *nykterhetsnämndernas riksförbund* i en den 28 november 1936 till socialdepartementet inkommen skrift hemställt om vidtagande av sådan ändring i alkoholistlagen, att densamma kunde komma till

användning även å de vagabonderande alkoholisterna. Denna framställning är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I 1937 års statsverksproposition, femte huvudtiteln (sid. 110), har chefen för socialdepartementet framhållit, att han — i betraktande av de erinringar, som framställts i yttranden över rusdryckslagstiftningsrevisionens förslag till lag om nykterhetsvård, ävensom vissa senare framställningar i ämnet — funnit frågan om en revision av alkoholistlagstiftningen böra bliva föremål för ytterligare överväganden.

Genom *propositionen nr 35 till årets riksdag* med förslag till lag om verkställighet av bötesstraff, m. m. har för riksdagen framlagts förslag till vissa lagändringar, syftande bland annat till en effektivisering av alkoholistlagens bestämmelser beträffande återfallsfyllerister. Chefen för justitiedepartementet har i denna proposition (sid. 79) uttalat, att frågan om vilka åtgärder, som borde vidtagas för att förhindra, att vagabonderande alkoholister undandroge sig de reaktioner, som samhället uppställt, otvivelaktigt borde upp- tagas till lösning i hela sin vidd.

Första lagutskottet har i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 14 icke gjort någon erinran mot detta uttalande.

I *propositionen nr 242 till innevarande års riksdag* med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m. har chefen för finansdepartementet hänvisat till ovannämnda yttrande i 1937 års statsverksproposition.

I de vid årets riksdag väckta motionerna I: 271 och 273, II: 509 och 518 samt de likalydande motionerna I: 275 och II: 510 har yrkats avslag å sistnämnda proposition under åberopande bland annat, att frågan om införande av en ny försäljningslagstiftning icke lämpligen borde komma under övervägande utan att till samtidig behandling föreläge förslag jämväl till ny lagstiftning angående nykterhetsvård i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som i sådant hänseende framlagts genom rusdryckslagstiftningsrevisionens betänkande.

Bevillningsutskottet har i sitt i ämnet avgivna betänkande nr 28 anført, att utskottet i likhet med departementschefen funne hinder icke möta att redan nu upptaga till behandling frågan om genomförande av ny försäljningslagstiftning. Icke minst med tanke på att eftergifter i fråga om försäljningsrestriktionerna lättare skulle låta sig genomföras, därest nykterhetsnämnderna sattes i stånd att utöva en verkligt effektiv nykterhetsvård, funne utskottet det emellertid angeläget, att frågan om lagstiftningsåtgärder för ernående av en förbättrad nykterhetsvård icke måtte undanskjutas utan förslag om möjligt föreläggas nästa års riksdag.

Det i motionen berörda spörsmålet är enligt utskottets mening av sådan betydelse, att det väl förtjänar tagas under övervägande. Såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår har spörsmålet under den senaste

tiden i flera olika sammanhang aktualiserats. Sålunda är en framställning i ämnet för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Därjämte har bevillningsutskottet i sitt ovannämnda betänkande framhållit angelägenheten av att förslag till lagstiftningsåtgärder för ernående av en förbättrad nykterhetsvård om möjligt föreläggas nästa års riksdag. Med hänsyn härtill anser sig utskottet kunna förutsätta, att Kungl. Maj:t kommer att ägna den föreliggande frågan erforderlig uppmärksamhet. Utskottet finner därför icke skäl föreslå riksdagen att i anledning av motionen göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 maj 1937.

På andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sigfrid Hansson, P. Sandström, Hagman, Sam Larsson, Norman, Nordborg* och *Holstenson*;

från andra kammaren: herrar *Österström, Hage, Pettersson i Hällbacken, Molander, Hermansson, Thorell* och *Gardell* samt fröken *Andersson*.
